

Ideer til temaundervisning

Bright Green Island 2018-19

Kære naturfagskolleger

Årets katalog indeholder igen i år en bred vifte af forskellige eksterne undervisningstilbud, som har det overordnede tema: **Bright Green Island**.

Husk at kataloget er et tilbud, som kan benyttes efter behov. I vælger selv, hvor mange besøg I ønsker at benytte, og I tilrettelægger også selv tid og sted i løbet af skoleåret 2018-2019.

Det overordnede politiske mål er, at Bornholm fremover skal være et bæredygtigt CO₂-neutralt øsamfund - hvor vi kun benytter os af bæredygtig og vedvarende energi. Så det handler om at vores ø behandles klogt og bæredygtigt, så vi alle har forståelse for at udnytte og værne om vores fælles ressourcer.

Formålet med at bringe Bright Green Island (klog, innovativ, grøn og bæredygtig) ind i naturfagsundervisningen er, at bidrage til at flere unge opnår teknologisk og naturvidenskabelig indsigt som en del af deres almindelse og deres fremtidige øliv.

Alle undervisningstilbud er i kataloget rettet mod de store elever fra 6. klasse til og med 9. klasse.

Så nu er det op til jer at få besøgstilbuddene til at passe til jeres læringsforløb. Ring og bestil hos udbyderen, som glæder sig til at gøre eleverne klogere og desuden blive en del af jeres naturfagsundervisning.

Ulla Didriksen – ulla.didriksen@brk.dk – 2033 5923

Når jeg bor på Bornholm, er jeg en del af Bright Green Island
Bornholm gør bæredygtighed til en god forretning
Bornholm fører regnskab med sin grønne omstilling
Bornholm vil til enhver tid være et forbillede som et klimavenligt samfund
Bornholm kører grønt på land
Bornholm kobler bæredygtighed og boliger med kulturel identitet
Bornholm er fyrtårn for bæredygtige danske fødevarer
Bornholm gør sin naturrigdom til en del af bundlinjen

Bright Green Solution House – arrangør Green Solution House

Verden står overfor rigtig mange klimaudfordringer, som vi skal finde løsninger på. Det kræver en grundlæggende forståelse af energiproduktion, energiopbevaring og energiforbrug. Green Solution House er bygget ud fra bæredygtige løsninger. Eleverne får på rundturen mulighed for at opleve og diskutere løsninger på nye innovative byggemåder herunder byggematerialer, nyt interiør baseret på genbrugsmaterialer, affaldssortering, pyrolyseanlæg, vandrensning samt etikken omkring social ansvarlighed.

Fag: Biologi og geografi

Materialer til evt. brug:

http://byggningsreglementet.dk/file/554542/baeredygtigt_byggeri.pdf

<https://groenforskel.dk/din-fremtidige-bolig/>

Mødested: Green Solution House, Strandvejen 79, 3700 Rønne

Max. antal deltagere Max. 30

Varighed og mødetid: Ca. 1 time og efter aftale

Tidspunkt på året: Helst 1. januar- 1. april

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Trine Richter, mail: tr@greensolutionhouse.dk tlf: 3070 2423

Gylle i stikkontakterne? Besøg Biokraft og hør hvordan! –

arrangør Bornholms Energi & Forsyning

Gassen, der udvindes fra gyllen, bruges til at producere ganske store mængder strøm og varme.

I princippet kan alt organisk materiale omdannes til biogas: Gødning (gylle) fra landbruget, slam fra rensning af spildevand, planterester og affald fra levnedsmiddelindustrien med mere.

Kom med på en rundtur på Biokraft og mød fagfolk, der lægger op til en dialogbaseret rundvisning. Jo flere spørgsmål eleverne har til hvad biogas er, desto bedre bliver snakken.

Fag: Biologi og fysik/kemi

Mødested: Rønnevej 48, 3740 Aakirkeby

Varighed og mødetid: Ca. 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis

Antal elever: Op til 15 elever kræves min. 1 lærer – over 15 og max. 28 elever kræves der 2 lærere

Yderligere information og booking: Bookes senest 14 dage før besøg. Georg Koefoed, tlf: 2179 1016

Spildevand er mere end spildt vand - arrangør Bornholms Energi og

Forsyning

Når du børster tænder, tager bad og trækker ud i toilettet, laver du rent vand om til spildevand. Spildevandet løber gennem kloakrør til det offentlige kloaksystem og herefter videre til et renseanlæg, hvor vandet renses så det kan ledes ud i naturen igen. I får en rundvisning på et renseanlæg med fagfolk, og introduktion til hvad vi gør på Bornholm for at tilpasse

spildevandssystemet til de fremtidige behov. Der lægges op til en dialogbaseret rundvisning, og jo flere spørgsmål eleverne har til spildevand desto bedre.

Fag: Biologi og fysik/kemi

Mødested: Efter aftale – vælg det rensningsanlæg, der ligger nærmest jeres skole. Tysklandsvej 5, Rønne eller Søbækken 10, Nexø eller Lærkegaardsvej 2-4, Tejn.

Varighed og mødetid: Ca. 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis

Antal elever: Op til 15 elever kræves min. 1 lærer – mellem 15 og max. 28 elever kræves der 2 lærere

Yderligere information og booking: Min 14 dage før besøg. Jonas Kofoed-Andersen, mail: jhk@beof.dk tlf.: 6026 2484

Åben Skole - Skoletjenesten Bornholm – Ulla Didriksen – ulla.didriksen@brk.dk tlf: 20 33 59 23 - 9. november 2018

Fjernvarme-et miljørigtigt alternativ - arranger Bornholms Energi og

Forsyning

Bornholms Energi og Forsynings fem varmeværker leverer varme i radiatorerne og varmt vand i hanerne ved at udnytte naturens egne ressourcer: Affald, gylle, halm og flis. Fjernvarme er derfor et væsentligt element i Bornholms Regionskommunes vision om, at Bornholm i 2025 er CO₂-neutralt samfund baseret på bæredygtig og vedvarende energi.

Indhold: Rundvisning på halmvarmeværk og introduktion til hvordan man kan udnytte naturlige materialer til varmeproduktion. Der lægges op til en dialogbaseret rundvisning og jo flere spørgsmål eleverne har til fjernvareforsyningen desto bedre.

Fag: Biologi og fysik/kemi

Mødested: Efter aftale - vælg det varmeværk der ligger nærmest jeres skole

Varighed og mødetid: Ca. 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis.

Antal elever: Op til 15 elever kræves min. 1 lærer – mellem 15 og max. 28 elever kræves der 2 lærere

Yderligere information og booking: Bookes min 14 dage før besøg. Søren Nielsen, mail: sni@beof.dk

Besøg Centralværket i Rønne og lær om energiforsyning -

arranger Bornholms Energi & Forsyning

Vi starter besøget med en introduktion og en fortælling om Bornholms energi.

Herefter kommer vi på rundtur på Centralværket med fagfolk.

Der lægges op til en dialogbaseret rundvisning og jo flere spørgsmål eleverne har til energiforsyningen desto bedre.

Fag: Biologi og fysik/kemi

Mødested: Skansevej 2, 3700 Rønne

Varighed og mødetid: Ca. 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis

Antal elever: Op til 15 elever kræves min. 1 lærer – mellem 15 og max. 28 elever kræves der 2 lærere

Yderligere information og booking: Bookes senest 14 dage før besøg. Mail: vagten@beof.dk

Besøg et vandværk og smag på rent vand - arranger Bornholms Energi &

Forsyning

Vandværker på Bornholm leverer drikkevand af en god kvalitet, og der føres løbende kontrol med vandkvaliteten.

Bornholms Energi & Forsyning er ikke ene om at sørge for rent vand, men i samarbejde med flere, private vandværker får bornholmerne døgnet rundt rigeligt med rent vand i vandhanen, i bruseren, i vandslangen, i fabrikshallen osv. Kom med på en rundtur på jeres lokale vandværk og mød fagfolk, der lægger op til en dialogbaseret rundvisning. Jo flere spørgsmål eleverne har til rent drikkevand desto bedre bliver snakken.

Fag: Biologi og fysik/kemi

Mødested: Efter aftale - vælg det vandværk der ligger nærmest jeres skole

Varighed og mødetid: Ca. 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis

Antal elever: Op til 15 elever kræves min. 1 lærer – mellem 15 og max. 28 elever kræves der 2 lærere

Yderligere information og booking: Bookes senest 14 dage før besøg. Per Hald, ph@beof.dk tlf: 6026 2427

Du bader i affald – arrangør BOFA

Udforsk og lær om affald, ressourcer og energi i BOFAs Affaldstårn.

Det gamle vandtårn i Rønne danner rammen om dagens lærerige oplevelser.

Vidste du at ca. 1/3 af varmen og det varme vand i Rønne bliver produceret af BOFA.

Vi følger affaldets vej fra ildelugtende affaldsmasse til varmt vand i Rønnes vandhaner.

Vi ser også på de miljømæssige konsekvenser ved at bruge affald som varmeressource.

Det er også muligt at få BOFAs informationsmedarbejder ud på skolen til et forbesøg, hvor eleverne får lidt mere baggrundsviden om affald, ressourcer og Cirkulær Økonomi.

Fag: Fysik, kemi og geografi

Materialer: www.bofa.dk, www.affald.dk, www.mindthetrash.dk, www.affaldsuniverset.dk,

Mødested: BOFAs Affaldstårn på Almegårdsvej 8, 3700 Rønne

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 3 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Mail@bofa.dk eller tlf: 5692 5500

Jagten på råstofferne - arrangør BOFA

ER DIN MOBILTELEFON MILJØVENLIG?

I en intens jagt efter råstoffer til produktion af mobiltelefoner kastes eleverne ud i opgaver og forsøg, hvor der skal indhentes ny viden om grundstoffer, råstofudvinding og genanvendelse. Det handler om STORPOLITIK, KEMIFORSØG, ACTION, KNAPPE RESSOURCER OG GENANVENDELSE I ÉT NERVEPIRRENDE UNDERVISNINGSSPIL. Spillet giver eleverne indsigt i, hvilke råstoffer der indgår i produktionen af en mobiltelefon. Undervejs får eleverne en forståelse af de enkelte stoffers særlige egenskaber, hvorfor de er så afgørende for telefonens funktionaliteter samt de faktorer, der påvirker forsyningsrisikoen.

Når opgaverne er løst, kan holdet erobre en ny mine og fortsætte jagten på råstofferne i konkurrence med de andre hold.

Svarene indtastes på elevernes egne smartphones eller tablets.

Vinderen af spillet er den gruppe, som ved spillets afslutning har formået at erobre og fastholde flest miner.

Fag: Fysik, kemi og geografi

Materialer: www.bofa.dk, www.affald.dk, www.mindthetrash.dk, www.affaldsuniverset.dk,

Mødested: BOFAs Affaldstårn på Almegårdsvej 8, 3700 Rønne

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 3 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Mail@bofa.dk eller tlf: 5692 550

På tur i affaldet – arrangør BOFA

Udforsk og lær om affald i BOFAs Affaldtårn.

Det gamle vandtårn i Rønne danner rammen om dagens lærerige oplevelser. Vi skal arbejde med affald i alle forskellige afskygninger.

Vi starter besøget i *Affaldstårnet*, hvor vi bliver klogere på vores affald og hvordan BOFA behandler det.

Så skal vi rundt og se på containerpladsen, affaldsværket og lossepladsen.

Efter rundvisningen skal vi tilbage i *Affaldstårnet* og bearbejde vores nye viden om ressourcer, evt. gennemføre et QR løb på BOFAs område.

Det er også muligt at få BOFAs informationsmedarbejder ud på skolen til et forbesøg, hvor eleverne får lidt mere baggrundsviden om affald, ressourcer og Cirkulær Økonomi.

Fag: Fysik, kemi og geografi

Materialer: www.bofa.dk, www.affald.dk, www.mindthetrash.dk, www.affaldsuniverset.dk,

Mødested: BOFAs Affaldstårn på Almegårdsvej 8, 3700 Rønne

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 3 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Mail@bofa.dk eller tlf: 5692 5500

Åben Skole - Skoletjenesten Bornholm – Ulla Didriksen – ulla.didriksen@brk.dk tlf: 20 33 59 23 - 9. november 2018

Smadr Mobilen! – arrangør BOFA

Udforsk og lær om affald i BOFAs Affaldtårn.

Det gamle vandtårn i Rønne danner rammen om dagens lærerige oplevelser.

Mobilen er i centrum, når vi skal hele vejen rundt om elektronikskrot og Cirkulær Økonomi.

Vi starter besøget i med komme på rundtur på Bofa og se containerpladsen, forbrændingsanlægget og måske lossepladsen.

Efter rundturen skal vi tilbage i *Affaldstårnet* og bl.a. arbejde med undervisningsportalen; www.Mindthetrash.dk Vi skal selvfølgelig også have fingrene i den ægte vare, så vi dissekere også nogle kasserede mobiltelefoner og andet elektronik.

Det er også muligt, at få BOFAs informationsmedarbejder ud på skolen til et forbesøg. Her får eleverne lidt mere baggrundsviden om affald, elektronikskrot og Cirkulær Økonomi.

Fag: Fysik, kemi og geografi

Materialer: www.bofa.dk, www.affald.dk, www.mindthetrash.dk, www.affaldsuniverset.dk

Mødested: BOFAs Affaldstårn på Almegårdsvej 8, 3700 Rønne

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 3 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Mail@bofa.dk eller tlf: 5692 5500

Bornholms Landbrug & Fødevarer

Planteproduktionen – arrangør Bornholms Landbrug & Fødevarer

På Bornholm dyrker vi afgrøder på 20.000 ha svarende til 56 % af den bornholmske jord. Men hvad bruges de lokalt dyrkede afgrøder til? I Aakirkeby har vi forarbejdning af rapsfrø, der bliver til Lehnsgaard rapsolie, vores lokale mølle, Valsemøllen i Aakirkeby, maler korn til mel, og DLF renser græsfrø for ukrudtsfrø og spildkorn og sækker op i mindre sække, som siden sendes ud i verden. Besøget starter på Kannikegaard med information om planteavl, og vi vil efter årstiden forsøge at kombinere undervisningen med besøg på en eller flere af forarbejdningsvirksomhederne og /eller en tur i vores forsøgsmark, hvor vi bl.a. har sorts-forsøg og middel-afprøvning.

Fag: Biologi og geografi

Begreber som det kan være en fordel at eleverne kender til før besøg: Vi ønsker kontakt til lærerne i god tid før besøg, så vi har afklaring på elevernes viden og lærernes forventninger til besøget.

Materialer I kan benytte efterfølgende: Afhængigt af hvilke fokus der lægges på besøget

Mødested: Bornholms Landbrug & Fødevarer, Rønnevej 1, 3720 Aakirkeby

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 3 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Lisbeth Exsteen, mail: le@blf.dk tlf.: 5690 7872

NaturBornholm
Naturligvis

Bright Green NaturBornholm – arrangør NaturBornholm

Verden står overfor nogle klimaudfordringer, som vi skal finde en løsning på. Det kræver en grundlæggende forståelse af energiproduktion, energiopbevaring og energiforbrug. Med inspiration fra dyrenes verden, NaturBornholms tekniske løsninger og Ecogrid skal eleverne selv arbejde med løsninger.

Fag: Biologi og geografi

Mødested: NaturBornholm, Grønningen 30, 3720 Aakirkeby.

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 2 timer og efter aftale

Tidspunkt: fra 1. april til 31. oktober

Pris: Kr. 500,- med skolekort – Kr. 1.000,- uden skolekort

Yderligere information og booking: Rene Larsen Vilsholm, mail: rene.larsen@naturbornholm.dk tlf: 2028 6406

Bison ændrer naturen – arrangør NaturBornholm

Den europæiske bison spiller en vigtig naturplejerolle i som "naturentreprenør". Det skyldes, at de store dyrs græsning skaber mere lysåben og dynamisk skov. På turen i skoven med naturvejlederen registrerer eleverne tydelige spor efter flokkens aktiviteter. Eleverne får til opgave at sammenligne biodiversiteten forskellige steder i skoven. Vi snakker om naturlige og menneskeskabte ændringer i økosystemer og deres betydning for den biologiske mangfoldighed. Eleverne bliver bedt om at komme med nogle bud på, hvordan skoven vil se ud i år 2050, med og uden bison.

Før turen kan man bruge baggrundsmaterialer og snakke om den europæiske bison, projektet Bison Bornholm og biodiversitet.

Fag: Biologi

Materialer til evt. brug:

<http://naturstyrelsen.dk/naturbeskyttelse/naturprojekter/bison-bornholm/>

<http://www.naturbornholm.dk/skoletjenesten/lokale-skoler/udskolingen/bison-aendrer-naturen.aspx>

<http://mst.dk/natur-vand/natur/biodiversitet/hvad-er-biodiversitet/>

Mødested: P-plads Prinsgemalens Vej, Christian den X's Vej 2, 3720 Aakirkeby

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 2 timer og efter aftale

Pris: 50 kr. pr. elev dog min Kr. 1.000,-

Yderligere information og booking: Rene Larsen Vilsholm, mail: rene.larsen@naturbornholm.dk tlf: 2028 6406

Biomonitoring – arrangør NaturBornholm

Landbruget skader den vilde natur med deres gylle-spredning. Eller gør de? Spørgsmålet besvares ved at gå undersøgende til værks, og der skal bevise på bordet for at overbevise landmænd og politikere.

Eleverne skal sammenligne mængden af kvælstofelskende lav-arter på træer ved mark og i skov. Vi laver statistik som afslutning.

Før forløbet skal eleverne se en kort video der introducerer problematikken, og arbejdsmetoden.

Fag: Biologi, Geografi og Matematik

Materialer til evt. brug:

<https://videnskab.dk/miljo-naturvidenskab/skovens-sundhedsvogtere-svaekkes-af-hugst-og-forurening>

Mødested: I Ekkodalen på cykel eller egen bus. Vi skal køre 3 km midt i forløbet.

Maks antal elever: 28

Varighed og mødetid: 4 timer og efter aftale

Pris: Kr. 2.500,-

Yderligere information og booking: Rene Larsen Vilsholm, mail: rene.larsen@naturbornholm.dk tlf: 2028 6406

Vasktøj med omtanke – arrangør Victorvask

Victor Vask er ISO 14001 miljøcertificeret og vaskeriets forbrug af energi og vand er kontrolleret.

Besøg vaskeriet og lad eleverne komme i dialog med medarbejderne, der kan fortælle om Victor Vask's produktion og reduktionsflow herunder en innovativ dossering af kemikalier, der minimerer brugen af kemikalier. Der lægges op til en diskussion af genbrug af skyllevand, rensning og genbrug af det snavsede vaskevand, diverse miljø tiltag m.m.

Fag: Biologi og samfundsfag

Mødested: Victor Vask, Sandemandsvej 5, 3700 Rønne

Materialer: evt: <https://www.youtube.com/watch?v=vm1XNAkqSZ0>

Maks antal elever: 28

Varighed og tidspunkt: 1 time og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Kenn Ivan Kjellberg, kk@victorvask.dk - tlf: 65950009

Bornholmsk økologisk landbrug - arrangør Thor Lund Kure

Gården er påbegyndt omlægning til økologisk dyrkning i 1996. Hovedaktiviteter er dyrkning af blandt andet oldtidskornsorter samt naturpleje med gårdens ca. 80 kreaturer og 10 heste. Der eksperimenteres hele tiden med nye mere bæredygtige dyrkningsmetoder og kornsorter til gavn for naturens mangfoldighed og forhåbentlig også menneskets sundhed.

Beskrivelse af undervisningen: Undervisningen begynder med en snak med eleverne om, hvad økologi er og hvorfor man der de seneste år har været en stigende interesse for netop denne form for landbrug? I forbindelse med en rundvisning på gården får eleverne en kort indføring i årets gang og hvordan økologisk landbrug praktiseres uden syntetiske hjælpemidler. Besøgets kerneaktivitet er eksperimentelt arbejde, hvor eleverne skal løse nogle opgaver i mindre grupper, der belyser livet i jordbundet – grundlaget for fremstilling af de fleste fødevarer. Denne aktivitet forudsætter at besøget ligger i perioden april til december. Udenfor disse måneder bliver det en anden form for opgaver.

Niveau og Fag: Udskolingen - Biologi og geografi

Begreber som det kan være en fordel at eleverne kender til før besøg:

Økologisk kredsløb, økologisk landbrug, jordbundsprofil, organisk materiale, humus, biodiversitet

Materialer I kan benytte efterfølgende:

www.moenstergaard.dk På hjemmesiden vil der være aktuelle link og relevante tekster

Facebook: "Mønstergård". Her fås et indtryk af aktiviteter på gården.

Tjek www.okologi.dk - Økologisk Landsforening, herunder relevant undervisningsmateriale der omhandler økologi.

Undervisningsmaterialer tilgås desuden gennem "mitgyldendal.dk" via unilogin. Her finder man Biologi 7-9 fagportal.

Mødested: Mønstergård, Havrehøjvej 9, 3751 Østermarie

Maks antal elever: 25

Varighed og mødetid: 2 timer og efter aftale

Pris: Kr. 1000,- plus moms

Yderligere information og booking: Thor Lund Kure, moenstergaard@gmail.com 26 78 47 05

Lokal vandløbsregistrering – arrangør TRILnatur

De danske vandløb har taget stor skade af menneskelige aktiviteter gennem tiden, men hvor slemt ser det egentligt ud på Bornholm? Biologen Marie Helene Birk tager jer med ud for at undersøge et vandløb nær jer med flere forskellige metoder. Eleverne skal beskrive og dokumentere vandløbets forløb, substrat og omgivelser, måle fysiske/kemiske forhold som temperatur og strømstyrke, og undersøge biologien ved hjælp af Dansk Vandløbsfauna Index og app'en Vandløb. Dette skal bruges til at klassificere jeres vandløb – hvor godt/skidt står det til? Eleverne skal komme med forslag til hvordan forholdene kan forbedres.

Fag: Biologi, fysik og kemi

Mødested: Planlægges med læreren ved booking

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 2 timer og efter aftale

Pris: Kr. 2.000,-

Yderligere information og booking: Marie Helene Birk, mail: Marie Helene Birk, miller.birk.mhb@gmail.com tlf.: 5150 0161

Bæredygtig madkultur - arrangør Gaarden

Vi udfordrer diskussionslysten og appetitten på en rundrejse mellem et antal poster på og omkring Gaarden: forskellige fødevarer og forskellige steder i fortid og nutid. På hver af posterne gives en fortælling på om stedet og fødevaren.

Rundreisen skal gerne rette opmærksomhed mod kompleksiteten i selvforsyning.

Vi kommer omkring: stuehuset, madkulturhuset, haven, marken og Skafferiet.

Emnerne er: Regionale fødevarer og smagen af Bornholm - Oplevelsesøkonomi, iværksætteri og Bright Green Island - Livsgrundlag og produktion og væsentlige træk ved en historisk periode - Selvforsyning - med fokus på produktion og forbrug i slutningen af 1800-tallet og nu - Moderne bonderøv - med fokus på bæredygtigt landbrug.

Begreber som det kan være en fordel at eleverne kender til før besøg og materialer, som I kan benytte efter besøget:

<https://innovationsfonden.dk/da/presse/danskernes-ganer-skal-forkaeles-med-lokale-danske-foedevarer>

<http://permakultur-danmark.dk/da/events/imarksaetter-oekolandmand-paa-en-ny-maade/>

<https://www.gaarden.nu/regional-madkultur/>

Vi anbefaler, at I kombinerer besøget på Gaarden med et besøg hos en producent. Det giver god mening at lave en case som udgangspunkt for en dialog med en iværksætter, bonde, bager, slagter, bolsjekøger eller.....

Mødested: Gaarden, Melstedvej 25, 3760 Gudhjem

Max. antal elever: 25

Varighed og mødetid: 2 timer og efter aftale

Pris: Kr. 2.500,- plus moms pr. klasse

Yderligere information og booking: Mikkel Bach-Jensen: mail: mikkel@gaarden.nu tlf: 2030 2820

Naturpleje med får, kvæg og geder – arrangør Jan Seerup

Jan Seerups får afgræsser både Naturstyrelsen, BRK's arealer, samt militærets og private områder på Bornholm - et areal på ca. 500 ha fordelt på 50 indhegninger.

Fårene plejer naturen. De æder friske skud, blomster og blade og vedligeholder derfor enge, overdrev og hedeområder og holder plantevækst, som træer og buske nede. Derudover har Jan Seerup omkring 90 kvæg og ca. 30 geder, der også indgår i naturplejen.

Mød Jan Seerup og hør om hans bæredygtige dyrehold og kødproduktion. Det er desuden muligt at besøge den bornholmske gårdbutik, som er en forening af lokale bornholmske fødevarerproducenter, der holder til huse på LL. Bjerregård.

Producenterne leverer alt fra juicer, moste, frugt og grønt, strikke vare, skind og diverse udskæringer fra kvæg, ged og får, alt sammen produceret på en bæredygtig måde.

Fag: Biologi

Materialer til evt brug:

[http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-](http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/naturplejeportalen/overdrev/overdrevspleje/graesning/)

[naturtyper/naturplejeportalen/overdrev/overdrevspleje/graesning/](http://mst.dk/natur-vand/natur/national-naturbeskyttelse/3-beskyttede-naturtyper/naturplejeportalen/overdrev/overdrevspleje/graesning/)

<http://mst.dk/natur-vand/natur/biodiversitet/hvad-er-biodiversitet/>

Mødested: Efter aftale

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 1-2 timer og efter aftale

Pris: kr. 500,- pr. time

Yderligere information og booking: Jan Seerup, Bjerrebakkevejen 2, 3700 Rønne, hammershuslam@mail.dk tlf: 2531 9143

Den gode idé – sådan gør du en forskel! – arrangør Entreprenørfonden

Alle kan være med til at gøre en forskel. Alle kan være med til at finde på, hvordan man gør noget anderledes og endnu bedre. Alle kan være innovative. På workshoppen bliver eleverne ført igennem den innovative proces. Processen spænder fra vild og kreativ idé-generering til snorlige konkrete bud på realisering. Processen giver elever og undervisere en masse brugbar metode og værktøjer, som kan bruges igen og igen. Og så prikker processen til elevernes mod, fantasi, grænser, samspil, selvindsigt og omverdensforståelse.

Forud for workshoppen skal I have valgt et tema eller et vigtigt problem indenfor Bright Green Island, som vi tager afsæt i og som eleverne har en vis indsigt i. HUSK: Den gode innovative løsning kræver et godt og vigtigt problem.

Fag: Metoden kan benyttes i alle fag

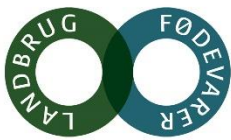
Mødested: På skolen

Max. antal elever: Max. 2 klasser

Varighed og mødetid: 3-4 timer og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking: Tau Rebecca Mikkelsen, mail: taumik@ffe-ye.dk tlf: 3011 5835

Besøgsgård gennem Landbrug & Fødevarer

Gennem organisationen Landbrug & Fødevarer via <http://skole.lf.dk/> er det muligt at finde 7 besøgsgårde på Bornholm. Ring og lav en aftale om besøg direkte med landmanden. Da undervisningen i dette projekt er rettet mod udskolingselever, skal besøget udover at være en oplevelse af dyrene, indeholde en debat og dialog om eksempelvis dyrevelfærd, produktionsmetoder og virksomhedsledelse.

Find evt. materialer til udskolingsniveauet på <http://skole.lf.dk/laeremidler/katalog>

Læs instrukser for "gæster i stalde" før besøget – som omhandler: Vask og desinficering af hænder, sko- og overtrækstøj samt "gerne røre men ikke kysse".

http://skole.lf.dk/for-landmaend/staldtips-til-laerere/instrukser-til-gaester-i-stalden#.Wh_b5HmWyUk

Søndregaard, der producerer søer og smågrise

Kontaktperson: Kristina A. Sonne, Buldregårdsvej 7, Nyker, 3700 Rønne

Kirkelunde, der producerer søer, smågrise og slagtesvin

Kontaktperson: Tommy Westh Pedersen, Skolevej 8, Nyker, 3700 Rønne, Tlf: 2926 4312

Smørjeppegård, der producerer mælk

Kontaktperson: Martin Pihl Sode, Smørjeppevej 2, Knudsker, 3700 Rønne, Tlf: 2146 3845

Vestergård, der producerer korn

Kontaktperson: Jens S. Koefoed, Vestermarievej 50, Vestermarie, 3700 Rønne, Tlf: 5699 9192 / 2484 3201

Lundegaard, der producerer slagtesvin

Kontaktperson: Jens Brandt, Svanekevej 36, 3740 Svaneke, Tlf: 4014 6731

Ellesgaard, der producerer slagtesvin

Kontaktperson: Preben Bjerregaard, Ibskervej 35, Ibsker, 3740 Svaneke, Tlf: 4094 2065

Klintebygård, der producerer søer og smågrise

Kontaktperson: Stine Mikkelsen, Klintebyvejen 4, 3730 Nexø, Tlf: 5129 6091

Green Key og rent badevand – hvorfor? – arrangerer BRK

Ejendomme og Drift

Alle kommunale idrætshaller og svømmesalen ved Søndermarksskolen er certificeret med Green Key (grøn nøgle). Oplægget starter i Søndermarkshallen, hvor eleverne får en forståelse for, hvad en certificering betyder for Bornholm og eleverne som brugere. Herefter går vi til svømmesalen for at opleve, hvordan eleverne af svømmesalen kan medvirke til, at anlægget fortsat kan drives rent og energivenligt. Oplægget sluttet af med i en dialog med de ansatte i ejendom og drift, at høre hvad eleverne har af forslag til en klimavenlig og bæredygtig ø.

Fag: Natur & teknologi, Biologi

Materialer: <https://www.greenkey.dk> https://naturstyrelsen.dk/media/nst/70167/tek_afpr_svoemmehal.pdf

Mødested: Søndermarkshallens indgang, Åkirkebyvej 136, 3700 Rønne

Max. antal elever: 28

Varighed og mødetid: 1- 1½ time og efter aftale

Pris: Gratis

Yderligere information og booking:

Carsten Clemmensen, carsten.clemmensen@brk.dk tlf: 5692 1750 eller 3018 1758

Bliv Grønt Flag skole

Der er allerede 3 folkeskoler på Bornholm, der har det Grønne Flag. "Grønt Flag - Grøn Skole" er et undervisningsprogram for bæredygtig udvikling med forvaltning af natur og miljø, som det centrale emne.

"Grønt Flag - Grøn Skole" er undervisning, som gør en forskel og målet er at bidrage til, at børn og unge bliver aktive medborgere, der kan tage hånd om vores natur og miljø.

Læs mere på: <http://www.groentflag.dk> eller kontakt: Grønt Flag Grøn Skole, Friluftsrådet, Scandiagade 13, 2450 København SV, mail: groentflag@friluftsradet.dk tlf: 3379 0079 (tast "3" for programafdelingen) eller kontakt konsulent Karen Præstegaard Henriksen, mail: kph@friluftsradet.dk tlf: 2463 4056.

Besøg på skolen:

Kontaktpunktet er den fælles indgang til Bright Green Island Bornholm og koordinerende led i forhold til Bright Green Island visionen. Læs her: https://www.brk.dk/Nyheder/Documents/BrightGreenIsland_vision2018.pdf

For yderligere information: Kontakt Lena Schenk, BGI-koordinator, mail: lena.schenk@brk.dk, tlf: 5692 1316

Hvorfor har Bornholm valgt at have en Bright Green Island Vision? Hvad betyder Bright Green Island, og hvorfor er det vigtigt at involvere sig i klodens fremtid og skabe et bæredygtigt og klimavenligt samfund, også på Bornholm?

Formand for Klima- og Bæredygtighedsudvalget, viceborgmester Anne Thomas lader sig gerne invitere ud på skolerne for at debatterer med eleverne og for at høre deres forslag til et klimavenligt øliv.

Kontakt: Anne Thomas, mail: anne.thomas@brk.dk Tlf. 2151 1072

Åben Skole - Skoletjenesten Bornholm – Ulla Didriksen – ulla.didriksen@brk.dk tlf: 20 33 59 23 - 9. november 2018